

‘Alleen lage inkomens compenseren’

Door de explosieve kostenstijging van energie en de dagelijkse boodschappen hebben veel mensen moeite om rond te komen. De hogere inkomens moeten hun verlies nemen, vinden noordelijke economen.

MANNUS VAN DER LAAN

Een gezin met twee kinderen is dit jaar al gemiddeld 350 euro per maand extra kwijt aan energie en boodschappen. Een ongekende stijging, die velen acuut in de financiële problemen brengt. De politieke druk op het kabinet is groot om het koopkrachtverlies in te dammen.

De vraag of het wenselijk is, daarover kan geen discussie zijn, reageert Sjoerd Beugelsdijk, hoogleraar economie aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). Het speelt volgens hem al langer. Hij vindt het ‘een structureel probleem’ dat de verschillen tussen arm en rijk in Nederland al tijden groeien. „Het kabinet was sowieso van plan daar wat aan te doen.”

Door de enorme stijging van de inflatie worden de armen volgens hem opnieuw harder getroffen dan de mensen aan de bovenkant. „Dat begint bij de mensen met de smalste portemonnee en bereikt inmiddels ook de middeninkomens.”

Zijn collega Steven Brakman van de RUG signaleert dat de inflatie grotendeels is veroorzaakt door duurdere import, van onder meer energie en grondstoffen. „Daardoor treedt inkomens- en welvaartsverlies op. Dat is niet anders. Nederland is gewoon armer geworden.”

De inflatie is verder gestegen naar een nieuw recordniveau, aangejaagd door de hoge prijzen voor levensmiddelen. FOTO ANP

Hij kan zich erin vinden dat het kabinet moet ingrijpen. Wat hem betreft gebeurt dat door een herverdeling van inkomen, van rijk naar arm. „Dat gaat het best via de belastingen, om te beginnen door de lage inkomens eenmalig een toeslag te geven. De hoogte ervan moet je afbouwen naarmate mensen meer te besteden hebben. De hogere inkomens moeten hun verlies nemen.”

Dat vindt ook RUG-hoogleraar regionale economie Joke van Dijk. De kostenstijging van energie, grondstoffen en boodschappen zijn het gevolg van marktprocessen. „Dat energie veel duurder wordt is juist goed. Dat is de enige manier dat we er minder van gaan gebruiken en de energietransitie op gang komt. De hogere inkomens moeten dokken. Het is vervelend, maar het zal moeten.”

De allerlaagste inkomens moet de

overheid tegemoet komen, anderen niet. „Linksom of rechtsom moeten we het met z’n allen betalen. Hoe meer mensen je helpt, hoe meer de anderen bloeden. Als je de helft van de inkomens compenseert, dan moet de andere helft dat opbrengen. Trek de grens bij 120 procent van het minimumloon.”

Hij hekelt de tijdelijke accijnsverlaging van benzine en diesel aan de pomp in het voorjaar. Dat heeft veel geld gekost, maar de consument is daar amper mee geholpen. „Het wordt voor iedereen een klein beetje goedkoper. Dat schiet niet op. En de benzine mag best duur blijven, want daar moeten we van af. Het kabinet kan beter inkomenspolitiek voeren.”

Ook het bedrijfsleven mag zijn steentje bijdragen. Van Dijk: „De bedrijfswinsten worden in Nederland niet zo zwaar belast. Verder zijn de

‘Benzine mag best duur blijven, want daar moeten we van af’

bedrijven in de coronatijd behoorlijk uit de wind gehouden. Het is van den malle dat bedrijven nu topwinsten hebben, zonder dat er geld terugvloeit naar de overheidskas.”

Net als Brakman en Van Dijk vindt Beugelsdijk dat een regeling via de belastingen inderdaad de geëigende manier is om de lage inkomens te compenseren, maar hij betwijfelt of dat op korte termijn kan worden uitgevoerd. „Dan ben je aangewezen op de Belastingdienst. Die wordt juist geteisterd door personeelstekorten en operationele problemen.”

Het kabinet staat in zijn ogen voor een ‘duivels dilemma’. „Het heeft op korte termijn weinig knoppen waaraan het kan draaien. Wat het kan doen is de btw op energie laag houden, dus de huidige verlaging na 1 januari verlengen. Maar dan komen de tegemoetkomingen ook terecht bij de rijkere. Een toeslag voor de lage inkomens kent dat nadeel niet. Misschien is dat toch het beste middel.”

De vakbonden pleiten voor een verhoging van het minimumloon. Dat is al afgesproken in het regeerakkoord. „Die verhoging zou je verder naar voren kunnen halen”, oordeelt Beugelsdijk. Ook Brakman vindt dat het minimumloon moet worden verhoogd, maar dan vooral om het probleem van de personeelstekorten op te lossen. „Maar het zal de laagste inkomens natuurlijk wel helpen.”